

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.1040/2009/6.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év február hó 4. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt bűnügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Keszthelyi Városi Bíróság 2.B.225/2008/8. számú ítéletét, valamint a Zala Megyei Bíróság Bf.172/2009/7. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Keszthelyi Városi Bíróság a pótmagánvádló vádindítványa alapján eljárva a 2009. év február hó 4. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett 2.B.225/2008/8. számú ítéletében a terhelt bűnösségét csalás büntetében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont) állapította meg, amiért őt 1 év 4 hónapi börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A városi bíróság ítéletében a következő történeti tényállást rögzítette:

A terhelt egy gazdasági társaság építőipari kivitelezéssel foglalkozó kft. ügyvezetője. A terhelt által vezetett gazdasági

társaság működésében - forráshiánya és szabad pénzeszközeinek másik vállalkozás részére történő (tartós) kölcsönadása miatt - 2005. évben jelentős finanszírozási problémák jelentkeztek. A kft. pénzügyi zavara állandósult, majd fokozódott, tevékenységét folyamatosan hitelből finanszírozta, azonban fizetési kötelezettségeit jelentős összegű hitelek felvételével sem tudta határidőben teljesíteni, így határidőn túli tartozásainak összege és a fizetési késedelmek tartama is növekedett. Adókötelezettségeit (több ízben) nem teljesítette, ezért az APEH több esetben végrehajtási eljárást kezdeményezett vele szemben. Emellett 2005. októberétől kezdődően 2006. novemberéig bezárólag nyolc felszámolási eljárást indítottak ellene.

A terhelt által vezetett társaság ezen időszakban folytatott gazdálkodó tevékenységére (is) jellemző volt az alvállalkozók igénybe vétele, miként az is, hogy az alvállalkozói díjak (számlák) kiegyenlítéséhez szükséges pénzügyi fedezetet a megrendelő(k)től megkapta, azonban azt nem az alvállalkozói számlák kiegyenlítésére, hanem egyéb hitel- és adótartozásaira, így a végrehajtási és felszámolási eljárások elhárítására fordította.

Ilyen előzmények után a terhelt által vezetett és képviselt fővállalkozó kft. 2005. év őszén (fő)vállalkozási szerződést kötött a B. Község Önkormányzatával, mint megrendelővel az általános iskola rekonstrukciójának és IKT eszközrendszer fogadására alkalmas intézményi környezet létrehozásának építőipari munkáira. A vállalkozói díjat a felek 51.214.208 forintban állapították meg (melyet később 49.138.694 forintra módosítottak), melynek kifizetése részszámlák és végszámla alapján történik. A felek a szerződés teljesítési (vég)határidejét 2006. év április hó 15. napján határozták meg, melyet utóbb 2006. év április hó 30. napjára módosítottak. A szerződésben a felek kikötötték, hogy a terhelt által képviselt kft. a szerződés teljesítése érdekében alvállalkozó igénybevételeire volt jogosult.

Ennek megfelelően a fővállalkozó kft. 2005. év november hó 2. napján alvállalkozói szerződést kötött az általános iskola nyílászáróinak cserélési és sorolt nyílászárók zárási munkáira a sértett kft-vel, mint alvállalkozóval (pótmagánvádoló) bruttó 17.000.000 forint (al)vállalkozói díjban és 2005. év december hó 16-i teljesítési határidőben megállapodva. A terhelt azonban abból a célból, hogy az általa képviselt kft-t haszonhoz juttassa, az alvállalkozói szerződés előkészítése során és annak megkötésekor is elhallgatta a sértett alvállalkozó elől, hogy a fővállalkozó kft. fokozódó pénzügyi problémái miatt az alvállalkozói díj kifizetése bizonytalan, a megrendelőtől kapott (fő)vállalkozói díj a kft. egyéb lejárt tartozásainak rendezéséhez szükséges a fizetésképtelenséget elkerülendő.

Az ekként tévedésbe ejtett, illetve tévedésben tartott sértett az alvállalkozói szerződésben foglaltak szerint eljárva a nyílászárók cseréjét elvégezte. A fővállalkozó kft. által 2005. év december hó 23. és 2006. év március hó 5. napján kiállított teljesítés-igazolások alapján két, egyenként 5.625.000 forint bruttó összegű részszámlát állított ki és nyújtott be a fővállalkozó kft-hez.

A terhelt 2006. év április hó 28. napján a kivitelezési munkákat az Önkormányzat megrendelő felé készre jelentette, 2006. év május hó 22. napján a fővállalkozói szerződés alapján a műszaki átadás-átvétel megtörtént, az akkor feltárt hibákat és hiányosságokat 2006. év július hó 13. napjáig - igazoltan - hiánytalanul pótolták és kijavították, így a (fő)vállalkozási szerződés teljesedésbe ment. Utóbbi alapján a megrendelő 2006. év január hó 20. napján 754.652 forint, 2006. év március hó 7. napján 14.338.379 forint, 2006. év május hó 11. napján 13.786.873 forint, 2006. év május hó 30. napján 1.147.397 forint, 2006. év október hó 11. napján 19.111.393 forint, összesen 49.138.694 forint vállalkozó díjat utalt át a terhelt cégének.

Mindeközben a fővállalkozó kft. és a sértett között elszámolási vita keletkezett. A fővállalkozó kft. a sértett által kiállított és benyújtott részszámlákat befogadta, azonban annak ellenére, hogy a részszámlák alapját képező, a sértett által teljesített munka teljesítését korábban már elismerte (teljesítés-igazolások), a részszámlák rendezésétől 2006. év március hó 2. napján írásban bejelentett, késedelmes és hibás teljesítésre alapított kifogással elzárkózott, majd a sértettet több alkalommal a hibák kijavítására hívta fel. E felhívásoknak a sértett eleget tett, azonban a terhelt a sértett teljesítését nem fogadta el. Bár 2006. év június hó 12. napján a fővállalkozó kft. és a sértett között a műszaki átadás-átvétel megtörtént, a fővállalkozó kft. a sértett részszámláit - a korábbival azonos indokok miatt - nem fizette ki és a sértettel való elszámolás, részére alvállalkozói díj kifizetése egyáltalán nem történt meg.

Bár az eljárás során megállapítható volt, hogy a sértett alvállalkozó részéről történt hibás teljesítés, azonban ez maradéktalanul kijavítás folytán nem hiúsította meg a (fő)vállalkozási szerződés teljesülését, ide értve a fővállalkozó díjának kifizetését is. Arra sem merült fel adat a büntetőeljárásban, hogy a megrendelő önkormányzat a sértett teljesítésével összefüggésben olyan levonást eszközölt volna a fővállalkozó kft.-vel szemben, vagy ezzel összefüggésben utóbb olyan követelést érvényesített volna, amely akár részben is akadályozta volna az alvállalkozói díj rendezését.

Utóbbi elmaradása a fővállalkozó kft. korábban részletezett pénzügyi zavarával közvetlen ok-okozati összefüggésben történt.

Annak ellenére, hogy a megrendelő által folyósított vállalkozási díj önmagában kellő mértékű fedezetet biztosított (volna) a sértett alvállalkozói díjának rendezésére, azonban fokozódó pénzügyi zavara folytán, rövid lejáratú kötelezettségeinek teljesítése miatt a fővállalkozó kft. sem a sértettel történt szerződés megkötésekor, sem később nem rendezte az alvállalkozó szerződéses díját.

Mindezekre tekintettel a terhelt cselekvőségével ok-okozati összefüggésben a sértettnek 17.000.000 forint kára keletkezett, amely a mai napig nem térült meg.

A Zala Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság, a 2009. év június hó 19. napján megtartott tárgyaláson meghozott Bf.172/2009/7. számú végzésével a városi bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítéletben rögzített történeti tényállás kapcsán megállapította, hogy az csupán annyiban szorul módosításra, hogy a sértettnek okozott kár összege a 13,6 millió forintot meghaladta, de a 17 millió forintot nem érte el.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Indítványa jogszabályi alapjaként a védő a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára utalt és arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok a terhelt bűnösségét a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg. Kifejtette, hogy nem valósult meg a csalás törvényi tényállásának valamennyi eleme. A fővállalkozó kft. képes volt az alvállalkozói díj megfizetésére, terhelt ekként szándékosan nem ejtette tévedésbe az alvállalkozó képviselőjét. A védő indítványában e körben részletesen rögzítette azokat a körülményeket, amelyek alapján a fővállalkozó kft. fizetési képessége megállapítható, illetőleg amelyek a terhelt szándékos tévedésbe ejtési szándékát kizárják és amelyek egyben a fizetés teljesítése elmaradásának okául szolgálnak. E körülményekre figyelemmel pedig a védő álláspontja szerint a terhelt és a sértett között az alvállalkozó késedelme és hibás teljesítése után elszámolási vita keletkezett, amely polgári jogi viszony és így a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása szóba sem kerülhet.

A pótmagánvádló jogi képviselője a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal kapcsolatban írásbeli észrevételt terjesztett elő. A felülvizsgálati indítványt mindenben alaptalannak minősítette, és vitatta a felülvizsgálati indítványban leírt tényadatok valóságát is. Mindemellett a pótmagánvádló jogi képviselője polgári jogi igényének megítélése érdekében is kérelmet terjesztett elő.

A Legfelsőbb Bíróság nyilvános ülésén a védő az írásban előterjesztett felülvizsgálati indítványt teljes egészében fenntartotta. Ismételten hangoztatta, hogy az ügy alapja tipikusan

polgári jogi viszony, büntetőbíróvási megítélés alá nem esik. Kiemelte azt is, hogy a csalás célzatos bűncselekmény, így eshetőleges szándékkal nem követhető el.

Felszólalásában a védő egy új, a felülvizsgálati indítványban még nem hivatkozott okot is megjelölt a felülvizsgálat alapjául: a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja és a Be. 373. § (1) bekezdésének III/a) pontja alapulvételével arra hivatkozott, hogy az ügyben eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek oly mértékben nem tettek eleget, hogy a terhelt büntetőjogi felelőssége felől megnyugtatóan állást foglalni nem lehet.

A pótmagánvádló jogi képviselője felszólalásában rögzítette, hogy a felülvizsgálati indítványban foglalt tényadatokkal alapjaiban nem ért egyet, de hangsúlyozta, hogy mindezek a megállapítások az eljáró bíróságok ténymegállapító tevékenységét támadják, márpedig erre a felülvizsgálat szabályai nem adnak lehetőséget. Nem látta megállapíthatónak a védő által hivatkozott eljárási szabálysértést sem, mivel álláspontja szerint az ítélet kellően indokolt. Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati indítványokkal támadott határozat hatályában fenntartására tett indítványt. Emellett az eljárási törvény változására figyelemmel lehetségesnek látta a pótmagánvádló polgárjogi igényének a jogerős határozat tényállásában rögzített minimális összegben történő megítélését.

A terhelt az utolsó szó jogán tett felszólalásában kiemelte, hogy a sértettet nem tévesztette meg és jogtalan haszonszerzési, illetve károkozási szándéka nem volt. A pótmagánvádló hibás teljesítésére hivatkozott és azt állította, hogy az alvállalkozói díjat emiatt nem fizette ki. Felmentését kérte.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot a Be. 423. § (4) bekezdése értelmében a védő által hivatkozott Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján, illetve a Be. 423. § (5) bekezdése értelmében, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt esetleges további eljárási szabálysértések szempontjából felülbírálvá megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány alaptalan.

A Legfelsőbb Bíróság az első- és másodfokú bíróság eljárásában a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt és a Be. 373. § (1) bekezdés I.b) vagy c) pontjában, illetve a II.-IV. pontokban részletezett és hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést nem észlelt, ilyenekre a felülvizsgálati indítvány sem hivatkozik. Nem látta megállapíthatónak a Legfelsőbb Bíróság e körben a védő által az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatban hivatkozott eljárási szabálysértést sem. Az első- és a másodfokú ítélet indokolásából pontosan megállapítható, hogy a jogerős

határozat a terhelt bűnösségét milyen tényekre alapítva és milyen jogi indokok alapján állapította meg, márpedig az itt megjelölt felülvizsgálati ok csak abban az esetben kerülhet szóba, ha az indokolási kötelezettség elmulasztása miatt nem állapítható meg az, hogy a bűnösség megállapítása milyen okfejtésen alapul.

A védő által hivatkozott anyagi jogi felülvizsgálati okra, illetve a felülvizsgálati indítvány indokaira figyelemmel előljáróban szükséges kiemelni, hogy a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. E szabályozásból következően a felülvizsgálati eljárásban a vita tárgyát kizárólag jogkérdések képezhetik, melyeknek a jogerős határozatban megállapított tényállásban foglaltakon kell alapulniuk.

A jogerős határozat tényállása egyértelműen rögzíti a terhelt vállalkozásának finanszírozási, fizetési nehézségeit és azt, hogy társaság a korábbiakban is előfordulóan az alvállalkozói díjak kiegyenlítéséhez szükséges fedezetet a megrendelőktől megkapta, azonban azt nem az alvállalkozói számlák kiegyenlítésére, hanem egyéb hitel- és adótartozásokra, végrehajtási és felszámolási eljárások elhárítására fordította. A terhelt a sértett elől mindezt elhallgatta, és már a szerződéskötéskor is tudta, hogy a befolyó vállalkozási díjat egyéb tartozásaira kell fordítania, ezért a későbbiekben felhozott teljesítési kifogások a részéről a fizetés megtagadásának pusztán ürügyül szolgáltak. Az alvállalkozó díját sem azok esedékességekor, sem a hibák kijavítása után, sem a végelszámoláskor nem fizette meg, jöllehet a teljes vállalkozói díját a megbízójától megkapta.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint ezen okfejtés mellett a terhelt cselekményének csaláskénti értékelése helytálló, az anyagi jogi szabályokkal összhangban álló.

A védő felülvizsgálati indítványának jogi okfejtése szerint a csalás törvényi tényállási elemei azért nem valósultak meg maradéktalanul, mert a fővállalkozó kft. anyagi helyzete az alvállalkozói díj megfizetését lehetővé tette, a terheltnek e körben szándékos tévedésbe ejtése nem róható fel, ugyanakkor a sértetti teljesítés minőségével kapcsolatos kifogások megalapozottak és valósak voltak, ezért csak a felek közötti elszámolási vitáról, polgári jogi viszonyról lehet szó.

A védő jogi álláspontja a jogerős ítéletben rögzített tényállástól eltérő tényadatokon alapul. A terhelt megtévesztési szándékának hiányára hivatkozva a sértett teljesítésének hibáit részletezte. Ezzel azonban a jogerős határozatokat hozó bíróságok bizonyítékokat értékelő és tényállást megállapító tevékenységét kifogásolta és

jogi álláspontja elfogadásához az alapul szolgáló tényállás elemeinek megváltoztatását igényelte.

A korábbiakban kifejtettek értelmében a felülvizsgálati eljárásban a ténykérdések vitatására nincs lehetőség, a jogerős határozatban rögzített tényállás a felülvizsgálati döntés meghozatalánál az irányadó. Mivel pedig a jogerős határozatban a terhelt bűnössége vonatkozásában elfoglalt álláspont az irányadó tényállást alapul véve maradéktalanul helytálló, a felülvizsgálati indítvány eredményre nem vezethetett.

Nem volt teljesíthető ugyanakkor a pótmagánvádló jogi képviselőjének a polgári jogi igény megítélése iránt előterjesztett kérelme sem. A Be. 335. § (2) bekezdésének a védő által hivatkozott megváltoztatása ugyanis csak az elsőfokú eljárásra, illetve a Be. 345. §-ában foglaltakra tekintettel a másodfokú eljárásra terjedhet ki, a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásában a polgári jogi igény önálló megítélésére nincs lehetőség.

A kifejtettek értelmében a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta, ezért a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki. A Be. 418. § (3) bekezdése alapján minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2010. év február hó 4. napján

Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Sándor s.k.
előadó bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bíróági ügyintéző
Kné